

VERSLAG

statencommissie



Conceptverslag van de openbare vergadering van de **commissie Ruimte** van 25 november 2016 van 9.00 tot 12.40 uur te Middelburg.

Voorzitter:	J.L. Kool-Blokland
Aanwezig zijn de leden:	V. Bosch, J.J. van Burg, D. van Ewijk (na agendapunt 9), A.J. Geluk, A.A.M. van Haperen (tot 11.40 uur), N. Heerkens, J.A.M. van Hertum, P.W. Hirdes, S. Mareels, G.C.J. Minderhoud, M. Rijksen-Blok, R. Ruissen (tot 12.10 uur), R.A.J. Schonis, G.W.A. Temmink (tot en met agendapunt 9), S.H.J. Tuinder, J. de Visser (vanaf 9.10 uur), A.M. de Weert en M.A. van 't Westeinde
Tevens zijn aanwezig:	J. de Bat, B.J. de Reu en C.M.M. Schönknecht-Vermeulen (GS, tot 11.30 uur), E.M. Janse, L.J.M. Engelbert (RM), W. Halfwerk, P. Smits en M.J. A. Steijn (WBN), M.F. Blommaert en R.A. de Visser (Rekenkamer Zeeland), M. Wolfs, J. Zwaal en J. Bos (TenneT) en A.C. van Wallenburg (commissiegriffier)
Afwezig zijn de leden:	P. van Dijk en J.W. van Hage

1. **Opening en mededelingen van de voorzitter**

De voorzitter meldt de afwezigen en verwelkomt de heer Bosch (PVV), voor het eerst aanwezig in deze commissie. Vanwege een bestuurlijk overleg in Den Haag zullen gedeputeerden De Reu en Schönknecht de vergadering om uiterlijk 11.30 uur verlaten.

2. **Vaststellen agenda**

De voorzitter stelt voor, vanwege het belang van het bestuurlijk overleg en daarmee de beschikbaarheid van de portefeuillehouders, om agendapunten 5, 6, 7 en 9 als eerste te behandelen. Agendapunten die in deze vergadering niet behandeld kunnen worden schuiven door naar de volgende commissievergadering. De commissie stemt hiermee in.

Conclusie: de agenda wordt aldus gewijzigd vastgesteld.

3. **Informatie-uitwisseling d.w.z.**

Mededelingen van gedeputeerden:

De heer De Reu (GS) meldt dat de Provincie met Waterschap Scheldestromen is gestart met het opstellen van een visie waterbeheer Zeeland 2050. Doel daarvan is door middel van een toekomstverkenning nieuwe wegen te verkennen voor uitvoering van het regionale waterbeheer binnen Zeeland met als doel het waterbeheer ook voor de toekomst maatschappelijk haalbaar te houden binnen Zeeland. Op 9 januari 2016, 's avonds, zal voor statenleden van de commissie Ruimte samen met de AV-leden van het Waterschap en bestuurders van gemeenten een bijeenkomst hierover georganiseerd en wordt de procesvoorbereiding, de tussentijdse resultaten hiervan en de betrokkenheid van partijen uiteengezet.

Mevrouw Schönknecht (GS) vindt het jammer dat Nationaal Park Oosterschelde (NPO) nipt de derde plaats is misgelopen bij de verkiezing 'Mooiste natuurgebied van Nederland'. De wildcard is gegaan naar NP De Biesbosch. In hun promotieplan moeten zij het NPO opnemen. Die vermelding geeft aanknopingspunten voor actieve landelijke promotie van het NPO.

De aangekondigde ondertekening van het Kustpact op 30 november 2016 gaat niet door omdat de eerder overeengekomen tekst van het pact verschillend uitgelegd kan worden door deelnemende partijen. In Zeeland wordt actief getracht partijen bijeen te brengen om te komen tot een eensluidende visie. De gesprekken met de minister over het Kustpact zullen later dan 30 november plaatsvinden.

Vragen van commissieleden over het nieuws van de dag: n.v.t.

Andere vragen van commissieleden over onderwerpen die niet op de agenda staan:

De heer Minderhoud (PvZ) heeft vragen n.a.v. de presentatie "duurzaamheidsambitie 2030" op 24 oktober 2016 door PORTIZ, ZSP, ZMF en de Provincie Zeeland. De vragen betreffen afspraken over krennatuur met bevers en otters in Zeeuws-Vlaanderen en ontwikkeling van zilte natuurgebieden op Zuid-Beveland (Plan Plevier en Sloehaven-West). Waarom ondersteunt het College de introductie van de bever in de Kanaalzone? Voor de introductie van dieren als bever en otter in dat gebied zijn al einddoelen gesteld. Voor de waterhuishouding brengt de bever ingrijpende gevolgen met zich mee.

V.w.b. de ontwikkeling van zilte natuurgebieden memoreert hij aan de reeds afgeronde NCW en het in uitvoering zijnde NPW. Nu worden vergaande plannen ontwikkeld terwijl de eerdere plannen nog niet zijn uitgevoerd laat staan dat de gevolgen daarvan duidelijk zijn. Bovendien gaat het om compensatie/herstel voor ontwikkelingen binnen het voor industriële en havenontwikkeling bestemde gebied. Is GS het met zijn fractie eens dat deze plannen onnodig en in de Zeeuwse situatie ongepast zijn? Mevrouw Schönknecht (GS) wijst er, v.w.b. de natuurambitie op, dat op het tekenblad van de Duurzaamheidsagenda is vermeld dat Provincie Zeeland initieert en faciliteert de initiatieven van anderen. De Provincie heeft het convenant ondertekent, vanuit het uitgangspunt van een initiërende en stimulerende provinciale rol. N.a.v. een vraag van de heer Geluk (CDA) verduidelijkt ze dat de opgave Natuurnetwerk gaat om 1000ha. In de Nota Grondbeleid en in de Natuurvisie Zeeland zijn de afspraken over uitbreiding en de zgn. niet te missen kansen vastgelegd; de 150ha natuurgrond telt mee in de Natuurnetwerkopgave.

4. **Gelegenheid om in te spreken**

Hier wordt geen gebruik van gemaakt.

5. **Ontwerp-statenvoorstel rapport Rekenkamer Zeeland 'Opdrachtgeverschap Brzo beschouwd'.**

'Provincie Zeeland: Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving bij bedrijven met majeure risico's' (SGR-22) *Het Rekenkamerrapport is op 8 juli 2016 aangeboden aan PS.*

Hierbij wordt betrokken: agendapunt 5.1: brief Rekenkamer Zeeland van 8 november 2016 over stand van zaken regelgeving VTH-taken voor BRZO-bedrijven – 16017362

Namens de Rekenkamer Zeeland is mevrouw De Visser aanwezig voor het beantwoorden van vragen over het rapport.

De heer Ruissen (VVD) vindt het een interessant rapport en onderscheidt drie punten, t.w. mandatering, corrigerende tegenmacht en tegenstelling eigenaar- en opdrachtgeverschap. Hij vraagt hoe de mandatering anders zou kunnen worden geregeld. Wat kan de consequentie zijn van de constatering m.b.t. mandatering? V.w.b. vergunningverlening, toezicht en handhaving zijn de taken ondergebracht bij verschillende gedeputeerden. Hoe kan het anders of beter; de Provincie is nu eenmaal bevoegd gezag. Ook v.w.b. de tegenstelling eigenaar- en opdrachtgeverschap vraagt hij zich af of c.q. hoe dat anders kan. De aanbevelingen van de Rekenkamer begrijpt hij wel.

Mevrouw De Weert (SP) wil de aanbevelingen van de Rekenkamer voor een aparte handhavingdienst overnemen. De provincie moet niet meer in een situatie komen zoals bij de sanering en ontmanteling van Thermphos. Haar fractie is voor een nader onderzoek naar bedrijfsvoering, beleidscyclus en dienstverleningsovereenkomst conform het voorstel van de Rekenkamer.

De heer Van 't Westeinde (CDA) vindt het een helder rapport, uitgebracht op scheiding van onderzoek en oprichting van de RUD. V.w.b. de aanbevelingen is de mandateringsconstructie het hete hangijzer; zijn fractie houdt van korte en overzichtelijke lijnen. Mandatering aan DCMR met ondermandatering naar RUD is toch een lange lijn. Op welke termijn willen GS de mandateringsconstructie bezien? Hoe meer lijntjes, hoe complexer. Snijd onnodige zaken eruit en hanteer daarbij een logische volgorde.

De heer De Visser (SGP) merkt op dat de RUD zich steeds beter ontwikkelt. Hij wil t.a.v. de mandaatsconstructie de GS-lijn volgen. Met de heer Van 't Westeinde is hij blij dat GS twee aanbevelingen van de Rekenkamer overneemt. Hoe geven GS daaraan invulling?

De heer Temmink (GL) complimenteert de Rekenkamer met het uitgebrachte rapport. Waarom nemen GS niet alle drie aanbevelingen over? Is bij de RUD navraag gedaan over de aanbeveling t.a.v. mandaatsconstructie? Wellicht is er bij de RUD, na aanpassing van het mandaat, minder werkdruk.

De heer Bosch (PVV) heeft ook vragen over de mandaatregeling. Formeel is procedureel vastgelegd dat er geen wezenlijke besluiten zonder provinciale betrokkenheid worden genomen, terwijl mandaatverlening juist is bedoeld voor verminderen van bureaucratie. Bij opleggen bestuursdwang door de RUD geldt de zgn. 10-dagenregeling. Kunnen GS een besluit van de RUD tot bestuursdwang terugdraaien? Heeft de aangekondigde wetswijziging VTH-taken gevolgen voor de Zeeuwse mandaatsconstructie? De heer Van Haperen (PvdA) onderscheidt mandatering en ondermandatering. Hij wil weten hoe de regeling in Zeeland afwijkt van de landelijke situatie? De GS-reactie t.a.v. de mandaatsconstructie in het rapport is tegenstrijdig. Herkennen GS zich in de conclusie van de Rekenkamer Zeeland; dat de facto geen besluitvorming mogelijk is zonder directe bemoeienis van GS. Klopt dat?

De heer Schonis (D66) vat samen dat de provincie tegelijkertijd fungeert als opdrachtgever en als klant. Daar zit de mandateringsproblematiek. Hij is benieuwd naar de visie van de portefeuillehouder. Mevrouw Rijksen (CU) zegt dat de situatie van de RUD nog volop in ontwikkeling is; zij wijst op bewegingen rondom decentralisatie vanuit het Rijk. Wat is in de praktijk de meerwaarde van een nieuwe mandaatsconstructie? Heeft vereenvoudiging van de huidige mandaatregeling een positieve invloed op uitvoering van de VTH-taken, bijv. bij calamiteiten? Tijdens de BOB-bijeenkomst van 12 oktober jl. over

de RUD bleek dat alle betrokken medewerkers ingenomen zijn met de huidige opzet. Komt waarborging van veiligheid, volksgezondheid en milieu met de huidige mandaatsconstructie in gevaar? Ze had graag een reactie van de RUD op het rapport gehad.

Mevrouw De Visser (Rekenkamer) bespeurt veel opmerkingen over de aanbeveling van de Rekenkamer de mandateringsregeling aan te passen. De Rekenkamer concludeert dat het wellicht handig is de mandateringsconstructie aan te passen maar zegt niet dat dat moet. Op het moment van een calamiteit kan wel blijken dat een heldere structuur nodig is. Daarom zegt de Rekenkamer 'kijk daar naar'.

De vraag hoe de mandaatregeling anders ingevuld kan worden moet politiek worden beantwoord; er is wel een beweging naar meer landelijk toezicht. De huidige toedeling van bevoegdheden en verantwoordelijkheden aan GS is een keuze. Dat kan ook anders worden georganiseerd. De spanning tussen de rollen eigenaar/klant speelt bij alle gemeenschappelijke regelingen een rol en is inherent aan die regelingen. Nu neigt de klantról de overhand te krijgen. De Rekenkamer beveelt aan daar naar te kijken. Friesland en Zuid-Holland-Zuid kennen een soortgelijke regeling t.a.v. de BRZO-taken, maar hebben geen formele mandateringsregeling zoals Zeeland. De wetgeving VTH-taken moet zich de komende tijd nog uitkristalliseren. In Zeeland is de mandateringsregeling m.b.t. betrokkenheid van GS het meest strikt formeel-juridisch geregeld. De provincie als financieel knijppunt in het samenspel van partijen in een gemeenschappelijke regeling, is ook landelijk onderwerp van discussie.

Mevrouw Blommaert (Rekenkamer) licht dit punt nader toe.

De heer De Reu (GS) verheldert, met praktijkvoorbeelden, de onderscheiden rollen van de Provincie als uitvoerder en bevoegd gezag voor de VTH-taken. In die gevallen waarbij GS als bevoegd gezag worden benaderd door bedrijven of burgers, stemmen GS de communicatie daarover af met de RUD. De wachttijdregeling, de zgn. 10-dagenregeling voor het naar buiten treden, is inderdaad wel lang. Hij zal bezien of dat sneller en korter kan. De mandaatregeling was al van kracht bij RMW, dus nog voor de vorming van de RUD. Hij gaat, aan de hand van een praktijkvoorbeeld, in op de risico's van de regeling. Decentralisatie en lokale beslisbevoegdheid bleken juist een voordeel bij het afgeven van een goedgoedgeving voor Yara in afwachting van de investeringen c.q. de bouw van een nieuwe fabriek. Maandelijks overleggen GS met DCMR over de VTH-taken t.a.v. Zeeuwse BRZO-bedrijven. Hij licht toe dat vanuit diverse GS-oogmerken is gekozen voor de portefeuillevverdeling VTH-taken. Hij gaat in op de vraag of ondermandatering aan DCMR een optie is en of dat consequenties heeft voor de RUD Zeeland; hij denkt van wel. GS willen nu eerst de PxQ-discussie voeren en dat proces niet verstoren. Om die reden hebben GS de aanbeveling t.a.v. de mandateringsregeling niet overgenomen. Hij erkent dat GS PS laat intensief hebben betrokken over de RUD. Aanleiding voor de summiere rapportages over de RUD zijn gewisseld met PS. Naar verwachting zal het in 2017 mogelijk zijn PS uitgebreider te rapporteren en regelmatig te informeren over de RUD.

De heer Van 't Westeinde (CDA) informeert naar de evaluatietermijn BRZO-taken.

De heer De Reu (GS) kan daar geen moment of jaartal voor noemen. Dat heeft te maken met diverse (landelijke) factoren c.q. wet- en regelgeving VTH-taken.

Tweede termijn

Mevrouw Rijksen (CU) ziet geen urgentie in agendering van dit statenvoorstel. Zij wil met PS-agendering wachten op de nieuwe wetgeving VTH-taken voor BRZO-bedrijven. De RUD is momenteel volop in ontwikkeling. Dat vergt tijd.

De heer Van Haperen (PvdA) kan op basis van de huidige informatie geen keuze maken t.a.v. de mandaatregeling. Ook hij bepleit het statenvoorstel met het rapport aan te houden totdat duidelijke besluitvorming mogelijk is.

Mevrouw Tuinder (SP) onderschrijft die opvatting. Zij vraagt de gedeputeerde of het voorkomt dat burgergevoelige zaken niet worden gecommuniceerd?

De heer Temmink (GL) vraagt of GS kunnen aangeven in hoeverre de 10-dagenregeling wordt verkort. Zijn de aanbevelingen uit het Rekenkamerrapport en de GS-opvatting daarover besproken met de RUD? De heer Van 't Westeinde (CDA) bepleit het statenvoorstel met aanbevelingen 2 en 3 te agenderen voor PS met uitzondering van de aanbeveling 1 over de mandaatsconstructie. Die kan op een later moment worden voorgelegd aan PS.

Mevrouw De Visser (Rekenkamer) benadrukt dat de Randstedelijke Rekenkamer t.a.v. de mandaatregeling Zuid-Holland dezelfde conclusie heeft getrokken als de Zeeuwse Rekenkamer t.a.v. de Zeeuwse regeling. Zij benadrukt dat de Rekenkamer Zeeland haar onderzoeksconclusies en aanbevelingen voorlegt aan PS. Het gaat niet om keuzes.

De heer De Reu (GS) herkent zich niet in de conclusie dat er de facto geen besluitvorming plaats vindt. Er wordt niets achtergehouden; bij de 10-dagenregeling gaat het over de wijze en het moment van communiceren. Het Rekenkamerrapport is van PS en niet van de RUD. Hij heeft in het dagelijks bestuur RUD het rapport en vooral de bestuurlijke reactie van GS gemeld. Voor verkorting van de 10-dagenregeling wordt vooral gekeken naar een praktische oplossing.

De heer Schonis (D66) ziet in onderdeel 1 van het dictum geen belemmering het statenvoorstel te behandelen in PS.

De heer Van Haperen (PvdA) stelt dat GS zich niet herkennen in de conclusies van de Rekenkamer. Daarom heeft hij behoefte aan meer oriëntatie op de feiten.

De voorzitter inventariseert of het ontwerp-statenvoorstel rijp is voor behandeling door PS. Zij concludeert dat het statenvoorstel, met uitzondering van onderdeel 1 over mandateringsregeling, gereed is voor behandeling door PS. Het Presidium zal overeenkomstig worden geadviseerd.

6. **Brief GS van 15 november 2016 over begrotingswijziging 2016 RUD i.v.m. overdracht bevoegdheden BRZO -16017959**

Gelegenheid indienen zienswijze PS.

De heren Ruissen (VVD) en Temmink (GL) sluiten aan bij het GS-voorstel geen zienswijze in te dienen. Ook de heer Van 't Westeinde (CDA) is die mening toegedaan; het betreft doorsluiting van financiële middelen. Eventueel kan een positieve reactie aan de RUD worden gericht; dat is ook een signaal. De heer De Visser (SGP) ziet geen aanleiding een zienswijze in te dienen. Hij vraagt wanneer het statenvoorstel PxQ systematiek aan de orde komt in de commissie Ruimte.

De heer De Reu (GS) koppelt terug uit de bestuursvergadering RUD. Naar verwachting zal een meerderheid van de AB-leden instemmen met het voorstel de PxQ-systematiek door te voeren. Het statenvoorstel komt waarschijnlijk begin 2017 naar de commissie.

De heer Van 't Westeinde (CDA) memoreert aan de informatiebijeenkomsten RUD op 21 en 23 november 2017. Hij vraagt aandacht voor de gevolgde werkwijze, m.n. t.a.v. de aanwezige partijen. Hij is voor organisatie van plenaire bijeenkomsten waarbij alle deelnemersargumenten uitgewisseld kunnen worden.

De voorzitter concludeert dat er bij dergelijke bijeenkomsten goed gekeken moet worden naar de communicatie en discussievorming. De commissie ziet geen aanleiding een zienswijze in te dienen.

7. **Statenvoorstel tot herbenoeming voorzitter Commissie Regionaal Overleg (CRO) luchthaven Midden-Zeeland – DIO-RM-102**

De heer Mareels (PVV) mist in het statenvoorstel de argumentatie voor herbenoeming. Zijn er ook andere kandidaten gepresenteerd?

De heer Ruissen (VVD) hoopt dat dit statenvoorstel een hamerstuk kan zijn.

De heer De Reu (GS) duidt de historische achtergrond van de CRO. Met de instelling van deze commissie is het provinciaal bestuur v.w.b. de uitvoering op afstand gezet en is een onafhankelijk voorzitter benoemt. De CRO is tevreden over het functioneren van deze voorzitter en daarom wordt hij voorgedragen voor herbenoeming. De herbenoeming is mogelijk voor maximaal één periode.

De heer Mareels (PVV) had deze informatie graag in het voorstel gelezen.

De voorzitter concludeert dat het voorstel voldoende is onderbouwd voor behandeling door PS. De commissie adviseert agendering als hamerstuk.

8. **Brief GS van 8 november 2016 met voortgangsrapportages grote projecten Provincie Zeeland, derde kwartaal 2016 – 16017889**

De commissie Ruimte behandelt de rapportages Waterdunen, Perkpolder en Natuurpakket Westerschelde.

Conclusie: behandeling is uitgesteld tot de commissie Ruimte van 20 januari 2017.

8.1 **Brief GS van 8 november 2016 over stand van zaken Natuurpakket Westerschelde programma november 2016 – 16017338**

Conclusie: behandeling is uitgesteld tot de commissie Ruimte van 20 januari 2017.

9. **Statenvoorstel concept ontwerp-Natuurvisie Zeeland 2017-2022 – DIO-WBN-101**

De heer Van Haperen (PvdA) spreekt zijn waardering uit voor het stuk. Hij heeft vragen over de kaderstelling van de Natuurvisie en de verwerking daarvan in de begroting. Hoe worden PS betrokken bij de opstelling van de beleidsnota's, met name de nota Natuurbeleving en -verbreding? Die doelen moeten nog worden vastgesteld. Hoe wordt de doelstellingsopgave aanleg 1000ha Natuurnetwerk Zeeland o.b.v. vrijwilligheid, programmatisch gerealiseerd in de komende tien jaar? Wat zijn de evaluatiemomenten en hoe worden PS hierbij betrokken? De verantwoordelijkheidsverdeling tussen Rijk en Provincie v.w.b. de Deltawateren en Natura-2000 beheerplannen is wat onduidelijk. In de Natuurvisie worden de Deltawateren naar Programma Zuidwestelijke Delta geschoven. Zit hier een leemte in de nota?

Hoe is de monitoring van overlast en schade te objectiveren; kunnen wetenschappers een rol spelen? De RUD krijgt een rol m.b.t. de groene handhavingstaken; hoe verhoudt zich dat tot de PxQ-discussie; is er nieuw budget voor? Hoe zijn c.q. worden PS betrokken bij het jaarprogramma handhaving?

De heer Willemse (50PLUS) informeert of er veel animo is landbouwgronden aan te bieden t.b.v. de aanleg van nieuwe natuur.

Mevrouw Rijksen (CU) vraagt n.a.v. blz. 50 hoe en wanneer wordt gecommuniceerd over het op te richten centraal punt voor maatschappelijke natuurinitiatieven. Zij wijst op het amendement natuurbelevingscentrum en is verrast met formulering in de ontwerp-visie; die neigt sterk naar de eerdere GS-voorkeurskeuze. Kan de portefeuillehouder opnieuw bevestigen dat er geen natuurmiddelen gaan naar onderzoek extra voorzieningen in topnatuurgebieden? Betrek ook natuur- en landbouworganisaties bij het gezamenlijk ecologisch bermbeheer.

De heer Temmink (GL) mist op het kaartje van pag. 14 de schorren en slikken van Saeftinghe. Wat is landnatuur? Hebben GS ook gedacht aan een kwaliteitsteam voor monitoring van natuurkwaliteit?

De heer Schonis (D66) valt ook op dat veel pijlers worden uitgewerkt via beleidsnota's. Komt er een nota soortenbescherming naar PS? Is er al een pilotproject bekend voor multifunctionele bufferzones? De zin dat bufferzones geen planologische belemmeringen mogen opleveren is te stellig; kan in de pilot ook gekeken worden naar de vormgeving op termijn? Er wordt verschillende keren gemeld dat er een nota zal verschijnen met een x-punten-plan voor toppers; gaan PS over de invulling van die punten? Hij vindt het dictum van het besluit cryptisch; PS worden gevraagd het concept van de ontwerp-Natuurvisie vast stellen. Het woord concept is niet op zijn plaats.

De heer Geluk (CDA) roept op ook oog te hebben voor privaat natuurbeheer binnen het Natuurnetwerk Zeeland en de rol van akkerbouwers daarin. Andere aandachtspunten zijn predatorenbeleid faunabeheer, monitoren overlast en voor de aanleg van nieuwe natuur geldt een maximum van 1000ha; uitbreiding mag niet ten koste gaan van goede landbouwgrond. Zijn fractie is voor volledige landbouwschade-compensatie. Welk getal is leidend bij het uitgangspunt dat natuurgebieden toegankelijk zijn, tenzij? De percentages in de begroting (90) en de Natuurvisie (80) verschillen.

De heer Bosch (PVV) mist een duidelijke financiële paragraaf. Wat zijn de opbrengsten en kosten van de verschillende onderdelen.

Mevrouw Heerkens (VVD) vindt de ontwerp-Natuurvisie een goede vertaling van de kadernota. Ze spreekt haar waardering uit voor het gevolgde proces. Zijn er al vorderingen gemaakt m.b.t. het samenwerkingstraject van terreinbeheerders? Is er met het toetsingskader landschapselementen nog maatwerk mogelijk? Wanneer verschijnt de beleidsnota Faunabeheer en kan daarover de discussie worden gevoerd? De heer Van Burg (SGP) vindt de visie duidelijk en goed leesbaar. Het is, m.b.t. faunabeheer, duidelijk dat er schade is door vossen en ganzen. Waar wordt die schade geregistreerd? Hij heeft zorgen over het schadebeheer, bijv. aan primaire zeekeringen. De veiligheid van de waterkeringen moet zijn geborgd. Een eenduidig monitoringssysteem voor schademeldingen en vervolgacties is urgent. Op blz. 29 over natuurontwikkeling staat dat schaduwwerking niet is toegestaan. Het draagvlak voor natuurgebieden kalft af door onzorgvuldig natuurbeheer en de ervaren overlast van bepaalde planten en diersoorten. De heer Van Haperen (PvdA) werpt tegen dat overlast niet vanzelfsprekend afkomstig is vanuit natuurgebieden. Dat kan ook van elders afkomstig zijn.

De heer Van Burg (SGP) erkent dit. De overheid moet zoveel mogelijk draagvlak creëren voor natuurbeheer en consequenter zijn. Dat geldt ook voor de pilot multifunctionele bufferzones.

De heer Minderhoud (PvZ) is niet enthousiast over de bufferzones. Dat levert beperkingen op. Kunnen die zones meetellen in de opgave Natuurnetwerk? Zijn er t.a.v. die opgave pijplijnprojecten bekend uit de programma's Natuurcompensatie Westerschelde en Natuurpakket Westerschelde? Hij heeft twijfels over de behoefte aan wandelpaden en boerenlandroutes. Concentreer de inzet van middelen voor natuurbeleving en –educatie in specifieke gebieden.

Mevrouw Tuinder (SP) vindt het een goede visie met mooie ideeën. Is zo nodig, een tussentijdse herziening van de Natuurvisie mogelijk? Wat zijn de Rijkseisen voor natuurbeleid en zijn er consequenties bij falen of (niet) bereiken van de doelstellingsopgaven? Welke parameters worden gebruikt voor de evaluatie van natuurbeleid? Is het mogelijk om de voordelen van een natuurgebied op de omgeving te monitoren? Ook zij bepleit een rol voor agrariërs bij natuurbeleid. Wordt p en p ook in Natura-2000 gebieden uitgevoerd? Wat betekent begrenzing nieuwe natuur? Zij ondersteunt de opmerking van de CU m.b.t. het amendement; extra natuurmiddelen zijn niet alleen bestemd voor topgebieden maar voor alle gebieden waar natuurbeleving mogelijk is. Ze is voor het toegankelijk maken van (agrarische) gronden, bijv. d.m.v. wandelpaden zoals in het buitenland. Het eigendomsrecht staat buiten kijf. Zij wil grondeigenaren uitdagen maar zeker niet opdragen gronden toegankelijker te maken.

De heer Van 't Westeinde (CDA) zegt dat sommige landbouwgronden al toegankelijk zijn gemaakt d.m.v. wandelnetwerken. Uitbreiding van die mogelijkheden kan worden gestimuleerd.

De heer Hirdes (ZL) vraagt of de Natuurvisie ook verband houdt met de Kustvisie.

De heer Minderhoud (PvZ) is ook bekend met andere gevolgen van openstelling van landbouwgronden, bijv. op voedselveiligheid.

Mevrouw Tuinder (SP) beargumenteert dat het gaat om het creëren van draagvlak voor natuur- en landbouwgronden en het bevorderen van biodiversiteit; bufferzones helpen daarbij.

Mevrouw Schönknecht (GS) stelt dat de begrotingsposten voor natuurbeleid zijn beschreven in de begroting en in de jaarrekening. Via de reguliere cyclus leggen GS verantwoording aan PS af. Budget is toegeedeeld aan de zgn. pijlers; verdere detaillering is er inderdaad niet. GS werken de Natuurvisie uit

en brengen de uitvoeringsprogramma's ter kennis aan PS. Indien daar behoefte aan is kan nadere informatie-uitwisseling worden georganiseerd. In Zeeland is ruim 80% van het Natuurnetwerk gerealiseerd. Voor de resterende opgave van 1000ha geldt het criterium o.b.v. vrijwilligheid. Zij duidt het aanbod en de mogelijkheden waarmee bijgedragen kan worden aan het behalen van de restdoelstelling. Er wordt tussentijds gemonitord; de staatssecretaris EZ moet immers verantwoording afleggen aan de Tweede Kamer over de bereikte doelen. Ze schetst de bijdrage vanuit pijplijnprojecten op het te realiseren totaal van 1000. Niet alle nieuwe natuur, zoals 150ha bij Baarland, telt direct mee aan de opgave. Ze licht dit toe. Het Rijk is bevoegd gezag voor het opstellen van de Natura-2000 beheerplannen Deltawateren¹. PS kunnen een zienswijze indienen. De Provincie is wel betrokken bij de ontwikkeling van beheerplannen in rijkswateren, zoals nu bijv. de Oosterscheldevisie. Faunaschade omvat diverse schades, voor zowel landbouw- als natuursector. Via de PCGR zijn GS hierover met alle betrokken partijen in gesprek. V.w.b. overlast distels is er een meldpunt en een provinciale verordening. Alleen Zeeland kent zo'n regeling. In 2017 wordt de monitoring uitgebreid. Voor groene handhaving door de RUD is per 1 januari 2017 € 20.000,- aan extra middelen beschikbaar gesteld. In bijlage 1 van de Natuurvisie is vermeld wanneer de verschillende beleidsnota's verschijnen. Binnen de PCGR worden de nota's voor de verschillende natuurijlers ontwikkeld. Daarmee zijn de nota's ook bij partijen bekend. De nota's worden ter informatie aangeboden aan de commissie Ruimte. Staatsbosbeheer verricht onderzoek naar extra recreatieve voorzieningen in topnatuurgebieden. ZB verricht daarnaast in opdracht van GS onderzoek in 2017 uit naar natuurbeleving. De uitkomsten, voorgelegd aan het panel ZB, kunnen worden gebruikt voor het opstellen van de beleidsnota. Via de PCGR hebben natuur- en landbouworganisaties inbreng, ook t.a.v. ecologisch bermbeheer. Ook kan in die commissie van gedachten worden gewisseld over de inzet van een kwaliteitsteam. De schorren en slikken van Saeftinghe zullen vermeld worden in het kaartje op blz. 14 van de Natuurvisie. Ze schetst de achtergronden, locatie en beschikbaar gestelde EZ middelen m.b.t. de voorgenomen pilot multifunctionele bufferzones op Schouwen-Duiveland. Over aanpassing van het dictum merkt ze op dat nu de ontwerp-natuurvisie voor ligt. Na de inspraaktermijn zal de definitieve visie aan PS worden voorgelegd. In de PCGR is de vraag van particuliere grondbezitters naar voren gekomen hoe zij kunnen bijdragen aan doelstellingen natuurbeleving en -beheer. Toegankelijkheid van natuurgebieden ligt nu op 95%; het gaat om ja, tenzij. In de Natuurvisie is als doelstelling 90% opgenomen. Redenen voor toegankelijkheidsbeperkingen, bijv. broedseizoen, worden zo actief mogelijk gecommuniceerd. In de begroting zijn de kosten en baten van de natuurposten zichtbaar. De Provincie heeft, behalve Rijksmiddelen, geen andere natuurbaten. GS-besluiten, ook van pilots, worden gepubliceerd en zijn daarmee transparant. In Zeeland werken de terreinbeherende organisaties op onderdelen samen en is de efficiency toegenomen. IVN brengt in december 2016 de eerste bevindingen uit. Vanaf 2018 is natuureducatie en promotie niet meer versnipperd. Het toetsingskader voor vossenjacht wordt geregeld in het faunabeheerplan. In 2017 wordt de mogelijkheid voor maatwerk aan het plan toegevoegd. Er is nog geen schademeldpunt; meldingen worden nu op vrijwillige basis gemeld bij de Faunabeheereenheid. Ze denkt dat er een grote opgave ligt; meldverplichting moet worden opgenomen in het faunabeheerplan. Bejagen van de vos is nu wel mogelijk mits voldaan wordt aan de wettelijke regels bij het verlenen van ontheffingen. Mevrouw Schönknecht (VVD) merkt ook dat het draagvlak voor natuur precair is en ziet juist daarin een aansporing het natuurbeleid in te zetten op meer draagvlak o.a. door beleving. Realisatie van de Natuurnetwerkopgave gaat niet altijd ten koste van goede landbouwgrond. Het onderzoek ZB naar natuurgebruik richt zich op beleefbaarheid. In Zeeland wordt goed samengewerkt met de agrarische sector, o.a. voor boerenwandelpaden. Natuur is grillig. Indien uit monitoring blijkt dat de rijksnatuurdoelen in Zeeland niet worden gehaald, dan moeten verbeteringen worden nagestreefd. De beschikbare middelen wil zij inzetten op topbeleving. De Natuurvisie botst niet met de Kustvisie.

Tweede termijn (in afwezigheid van de portefeuillehouder)

De heer Geluk hecht aan een tweede termijn. Zijn verzoek wordt gehonoreerd door de commissie.

De heer Geluk (CDA) vraagt de andere fracties waarom de motie registratie wildschade niet werd gesteund in de statenvergadering van 4 november 2016. Hij reageert op de prikkelende opmerking van mevrouw Tuinder (SP) over toegankelijkheid van landbouwgronden; de belangrijke rol van agrariërs in Zeeland is hem duidelijk.

De heer Van Burg (SGP) benadrukt dat inbreng van eigen achtergrond en kennis bijdraagt aan het functioneren als statenlid.

De heer Minderhoud (PvZ) werd als agrariër geprikkeld door de oproep van mevrouw Tuinder. Hij vindt het jammer dat er geen telling is van het aantal ha vanuit pijplijnprojecten als bijdrage aan de 1000ha

¹ Beheerplan Deltawateren is vastgesteld en ligt formeel ter inzage tot en met 30 december 2016. De stukken zijn te vinden op: http://www.rwsnatura2000.nl/Gebieden/DW_Deltawateren/dw+definitief+beheerplan+deltawateren

natuuropgave. Groene handhaving zal een uitdaging worden gelet op de huidige ervaring. Hij zet vraagtekens bij de economische mogelijkheden van de Natuurvisie.

De heer Van Haperen (PvdA) heeft de motie registratie wildschade in PS niet gesteund omdat die motie naar zijn mening niets toevoegde. Er zijn al meldpunten wildschade.

De heer Schonis (D66) onderschrijft die motivering.

De heer Bosch (PVV) informeert naar de meerwaarde van agrarische wandelpaden.

De heer Temmink (GL) ondersteunt het idee voor agrarische wandelpadennetwerk. In Limburg is dit netwerk erg gewaardeerd. Hij verklaart zijn tegenstem bij de motie wildschade.

Mevrouw Tuinder (SP) licht toe dat haar prikkelende oproep is bedoeld om boeren trotser te laten zijn op hun grond. Een agrarisch wandelpad biedt een ander perspectief op de omgeving dan vanaf de publieke weg. Ook biodiversiteit wordt op deze manier bevorderd en is nodig op een landbouwbedrijf.

De voorzitter concludeert dat het onderlinge debat is afgerond. Het voorstel is voldoende onderbouwd voor behandeling door PS. Het voorstel is geen hamerstuk.

10. Brief GS van 8 november 2016 over begrotingswijzigingen GR Natuur- en Recreatieschap Zuidwestelijke Delta – 16017359

Gelegenheid indienen zienswijze PS.

De brief geeft geen aanleiding tot vragen van de commissie.

Conclusie: de commissie stemt in met het GS-voorstel geen zienswijze in te dienen.

10.1 E-mail Natuur- en Recreatieschap Zuidwestelijke Delta van 19 oktober 2016 met mededeling over inspiratiecentrum Grevelingen – 16016151

De heer Schonis (D66) vraagt of het faillissement van het Inspiratiecentrum financiële gevolgen heeft voor de Provincie?

Mevrouw Schönknecht (GS) zegt dat die vragen ook schriftelijk zijn gesteld door GL. De beantwoording is zeer binnenkort beschikbaar. Het faillissement van de beheerder betekent dat het schap huuropbrengsten derft en op zoek moet naar een nieuwe huurder. Het schap heeft voldoende financiële reserve om deze tegenvaller te dragen.

Conclusie: de e-mail is voldoende behandeld.

11.1 Brief SP van 3 november 2016 met onderzoeksrapport 'De Zeeuwse kust is voor iedereen'- 16017433

Conclusie: behandeling van de brief is uitgesteld tot de behandeling van de Kustvisie in de commissie Ruimte in 2017.

11.2 Conclusie: behandeling van de brief is uitgesteld tot de behandeling van de Kustvisie in de commissie Ruimte in 2017.

12. Afschrift open brief ZMF van 18 november 2016 aan gemeenteraad Noord-Beveland over raadsvoorstel Zeeuwse Lagune – 16018918

Conclusie: de commissie neemt kennis van de brief.

13. Conceptverslag commissie Ruimte, Ecologie en Water van 7 oktober 2016.

Conclusie: het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

14. Toezeggingenlijst (bijgewerkt)

PS-toezeggingen nrs. 51 en 61 zijn afgehandeld en worden van de lijst afgevoerd.

Conclusie: de overige nummers blijven staan.

14.1 Toelichting TenneT over hoogspanningsverbinding met Zeeuws-Vlaanderen. Presentatie en toelichting TenneT n.a.v. PS-toezegging van 3 juni 2016 op motie GL.

Namens Tennet zijn aanwezig: de heren Wolfs (projectleider), Zwaal (plv. manager Netstrategie) en Bos (Netstrateeg). De presentatie wordt verzorgd door de heer Bos en is beschikbaar in iBabs.

De heer Engelbert (RM) is aanwezig voor de beantwoording van zgn. technische vragen.

De voorzitter geeft aan dat eventuele vragen aan de portefeuillehouder kunnen worden meegegeven; de schriftelijke beantwoording volgt dan zo snel mogelijk.

De heer Bos (TenneT) duidt nut en noodzaak van het project 150kV-energienet Zeeuws-Vlaanderen. In zijn presentatie staat hij stil bij de volgende punten; introductie en aanleiding, overzicht Zeeuws-Vlaanderen, wet- en regelgeving, aanleiding voor het project, afgevalen oplossingsrichtingen, gekozen oplossingsrichting, planning en vervolgstappen. Het project moet in 2020 zijn afgerond.

De heer Geluk (CDA) informeert naar de plotse herkomst van dit project; hij wijst op de gevoerde 380kV discussie. Waarom investeert België niet in ons energienet?

Mevrouw Van Ewijk (GL) informeert naar mogelijke vertragingen in het geschetste tijdpad. Het lijkt nu positief, maar kunnen er nog kinken in de kabel optreden?

De heer Willemse (50PLUS) wil weten of de energievoorziening met dit project toekomstbestendig is. Wat is de impact op de omgeving; komen er meer of minder masten?

Mevrouw Tuinder (SP) merkt op dat het project voorziet in energietransport door Zeeland. Waarom loopt het tracé door Zeeland terwijl de voornaamste energiebehoefte/afname daar niet ligt?

De heer De Visser (SGP) wijst erop dat al eerder kennis van deze informatie genomen kon worden. In zijn bijdrage bij de discussie over de 380kV-hoogspanningsverbinding is dit al gemeld.

De heer Bosch (PVV) heeft vragen over de back-up van de energieverbinding. Wat betekent splitsing van de verbinding en opruimen van de huidige noodverbinding? Wat is de stand van zaken m.b.t. gesprekken met gemeente Terneuzen?

De heer Van Hertum (PvdA) informeert naar de stand van zaken en toekomstige ontwikkelingen m.b.t. het Belgisch net. Op welke termijn wordt de zgn. 'friteslijn' verwijderd en wat zijn de gevolgen? Wat is de impact van dit project op de veiligheid voor inwoners van Zeeland en zijn er risico's voor de scheepvaart? Is er nog een optie vier?

Mevrouw Rijksen (CU) vraagt aandacht voor de positie van grondeigenaren; betrek ze eerder in het planproces. Dat draagt bij aan het creëren van draagvlak.

De heer Bos (TenneT) licht toe waarom niet eerder, bij de discussie over het 380kV-project, is gesproken over het knelpunt 150kV-net Zeeuws-Vlaanderen. Pas naar aanleiding van informatie van Enduris heeft TenneT gerealiseerd dat er een knelpunt zou ontstaan. Bij de communicatie in het project 380kV is helaas te laat gecommuniceerd over de relatie met het 150kV-project. TenneT heeft daarvoor excuses aangeboden aan gemeente Borsele. Hij herhaalt dit excuus in de commissie.

De heren Zwaal en Bos lichten de technische aspecten van de 380- en 150kV-verbinding toe.

De heer Bos zegt dat het Belgische net onvoldoende capaciteit heeft om het knelpunt 150kV op te lossen. Bovendien zou aanpassing op het Belgische qua investering nog omvattender zijn geweest dan de gekozen oplossingsrichting. TenneT kiest een toekomstvaste oplossing. Hij gaat in op het voorkeurstracé en de volledig ondergrondse aanleg, behalve bij Ellewoutsdijk. Daar wordt de verbinding aangesloten op de bestaande stationslocatie. Er is daar geen sprake van meer of minder masten. De Belgische 'friteslijn' is een bovengrondse verbinding en staat op sloopindicatie maar dat valt buiten de scope van dit project. De heer Geluk (CDA) vindt een excuus mooi, maar vraagt TenneT wat meer te bieden; haal masten weg uit het landschap bij Ellewoutsdijk.

De heer Bos (TenneT) zegt dat de verwijderingsdiscussie is gevoerd met Borsele. Hij licht de wettelijke beperkingen van TenneT toe. Wel zal TenneT met Borsele in een werkgroep onderzoeken wat compensatiemogelijkheden zijn. De heer Van 't Westeinde (CDA) doet op TenneT een dringend beroep om naast gemeente, ook met belangenbehartigers in het gebied het gesprek aan te gaan over compensatiemaatregelen die ten goede komen aan het gebied.

De heer Wolfs (TenneT) geeft aan dat een gesprek heeft plaatsgevonden tussen de directie van TenneT en het College van Borsele, o.a. over natuurcompensatiemogelijkheden. Ook zal worden gekeken naar het proces met actoren en percee-eigenaren. Hij nodigt actoren uit zo mogelijk deel te nemen aan de te formeren werkgroep. Voor wat betreft gemeente Terneuzen zijn de gesprekken over het voorkeurstracé nog gaande en daarmee nog niet in de afrondende fase. Op 8 december vindt er nader overleg plaats. Naar zijn gevoel is daarmee het einde van de afrondende fase bereikt. Er zijn, naast de gepresenteerde opties, geen andere opties meer aan bod. De heer Bos schetst de betekenis van het knelpunt 150kV en de faalrisico's van de Zeeuws-Vlaamse energievoorziening.

Tweede termijn

De heer Geluk (CDA) roept TenneT op te zorgen voor een helder projectproces voor grondeigenaren en -gebruikers en een goede compensatie voor beide gemeenten.

De heer Van Hertum (PvdA) wil meer duiding m.b.t. de sanering van de noodverbinding en veiligheid en overlast in het gebied.

De heer Willemse (50PLUS) vraagt of met deze verbinding goed is voorbereid op de transitie van gas naar elektriciteit? De heer Bos (TenneT) zegt dat de impact van het verwijderen van de 'friteslijn' nog onbekend is. Het onderzoek moet nog worden verricht. TenneT zal PS hierover informeren zodra dat mogelijk is. Aanleg van de verbinding heeft geen veiligheidsgevolgen c.q. gevolgen voor de scheepvaart. De scenario's gastransitie worden meegenomen in scenario's toekomstbestendige verbinding. De voorzitter bedankt de afvaardiging van TenneT voor hun toelichting.

15. **Volgende vergadering:** vrijdag 20 januari 2017, aanvang 9.00 uur.
16. **Voorstel overgaan tot besloten vergadering i.v.m. vaststellen verslag besloten commissievergadering van 7 oktober 2016.**
17. **Sluiting om 12.40 uur.**